

فهرست مطالب

مقدمه	۱۱
بخش اول: کلیات و مفاهیم	۱۷
فصل اول: مفاهیم	۱۹
مبحث اول: مفهوم لغوی و اصطلاحی ابراء	۱۹
۱- مفهوم لغوی ابراء	۱۹
۲- مفهوم اصطلاحی ابراء از منظر فقه و حقوق موضوعه	۲۲
۲-۱. مفهوم ابراء از منظر فقه	۲۲
۲-۲. مفهوم ابراء از منظر حقوق	۲۹
مبحث دوم: واژگان مرتبط با ابراء	۳۱
۱- حقیقت دین	۳۱
۱-۱. بررسی لغوی دین	۳۱
۱-۲. بررسی اصطلاحی دین	۳۳
۲- حقیقت ذمه	۳۶
۳- حقیقت إسقاط	۴۲
۴- حقیقت حق، ملک و حکم	۴۴
- تبیین چند اصطلاح	۴۹
۵- حقیقت إعراض	۵۱
۵-۱. مفهوم لغوی إعراض	۵۱
۵-۲. مفهوم اصطلاحی إعراض	۵۲
۶- حقیقت مالکیت مافی الذمه	۵۴
۷- حقیقت ایقاع	۵۶
فصل دوم: کلیات	۵۸
گفتار اول: اقسام ابراء	۵۸
۱- ابراء خاص	۵۸

- ۲- ابراء عام ۵۹
- ۳- ابراء معلّق و مشروط ۶۰
- ۴- ابراء موقت ۶۳
- ۵- ابراء معوّض ۶۵
- ۶- ابراء الإسقاط و ابراء الإستیفاء ۶۶
- گفتار دوم: کلیاتی در «حق» ۶۷
- ۱- رابطه‌ی حق و إسقاط ۶۷
- ۲- اقسام حقوق ۷۰
- گفتار سوم: کلیاتی در «ایقاع» ۷۲
- ۱- ارکان ايقاع ۷۲
- ۲- ايقاع فضولی ۷۶
- ۳- أصالة اللزوم و الصحّة در ايقاعات ۷۷
- ۴- أخذ خیار شرط در ايقاعات ۷۷
- گفتار چهارم: مقایسه‌ی ابراء با عناوین مشابه ۷۸
- ۱- عفو ۸۰
- ۲- إعراض ۸۱
- ۳- هبه‌ی دین به مدیون ۸۴
- ۱-۳. بررسی فقهی و حقوقی ماهیّت «هبه‌ی دین به مدیون» ۸۷
- ۲-۳. نظر مختار در ماهیّت «هبه‌ی دین به مدیون» ۹۳
- ۳-۳. ثمره‌ی نزاع در «هبه‌ی دین به مدیون» ۹۴
- ۴- بیع دین به مدیون ۹۴
- ۵- مالکیت مافی الذمه ۱۰۳
- اثر مالکیت مافی الذمه ۱۰۴
- ۶- تبدیل تعهد ۱۰۸
- ۷- إباحه و إحلال ۱۰۹
- ۸- تصدّق (صدقه دادن) ۱۱۵
- گفتار پنجم: قلمروی فقهی و حقوقی ابراء ۱۲۱

مبحث اول: قلمروی فقهی ابراء.....	۱۲۱
۱- ابراء مدت در نکاح منقطع.....	۱۲۱
۲- ابراء نفقه.....	۱۲۴
۳- عفو و ابراء مهریه.....	۱۲۶
۴- رجوع به مهریه‌ی ابراء شده در طلاق خلع.....	۱۲۸
۵- ابراء در مرض موت.....	۱۳۰
۶- ابراء ذمه‌ی میت.....	۱۳۲
۷- ابراء ضامن.....	۱۳۴
۸- ابراء طیب.....	۱۳۷
۹- ابراء محیل.....	۱۳۸
۱۰- ابراء در کفالت.....	۱۴۰
مبحث دوم: قلمروی حقوقی ابراء.....	۱۴۱
بخش دوم: ماهیت ابراء و ارکان آن.....	۱۴۵
فصل اول: بررسی اقوال فقها در ماهیت ابراء و تطبیق نظر حقوق دانان بر آن.....	۱۴۷
گفتار اول: اقوال فقها در ماهیت ابراء.....	۱۴۸
۱- ماهیت ابراء از منظر فقه امامیه.....	۱۵۱
۱-۱. عقد بودن ابراء.....	۱۵۱
۱-۲. ایقاع بودن ابراء.....	۱۵۴
۱-۳. نظریه‌ی جمع.....	۱۶۲
۱-۴. تردید.....	۱۶۵
۲- ماهیت ابراء از منظر فقه عامه.....	۱۶۷
گفتار دوم: نظر حقوق دانان در ماهیت ابراء.....	۱۷۰
۱- ماهیت ابراء از منظر حقوق ایران.....	۱۷۰
۲- ماهیت ابراء از منظر حقوق غرب.....	۱۷۴
فصل دوم: ارکان ابراء و شرایط تحقق آن.....	۱۷۷
گفتار اول: ارکان ابراء.....	۱۷۷

- ۱- رکن اول: انشاء ابراء ۱۷۷
- ۲- رکن دوم: ابراءکننده ۱۸۰
- ۳- رکن سوم: مُبرأ «ابراء شونده» ۱۸۷
- ۴- رکن چهارم: محل ابراء ۱۹۰
- گفتار دوم: کیفیّت و شرایط تحقّق ابراء ۱۹۴
- ۱- قصد مضمون ابراء ۱۹۵
- ۲- قصد انشای ابراء ۱۹۶
- ۳- تعیین ۱۹۷
- ۴- تجزیه ۱۹۸
- ۵- شرط در ضمن ابراء ۲۰۳
- ۶- توقیت ۲۰۵
- ۷- عدم لزوم قصد قربت در ابراء ۲۰۷
- ۸- اشتغال ذمه، فعلی باشد ۲۰۸
- ۹- مورد ابراء، حق دیگری نباشد ۲۱۰
- ۱۰- ابراء از مجهول ۲۱۴

بخش سوم: آثار و احکام ابراء ۲۱۹

- فصل اول: آثار ابراء ۲۲۱
- گفتار اول: سقوط حق ۲۲۱
- گفتار دوم: سریان ابراء «انحلال تضمین ها» ۲۲۳
- ۱- ابراء در مورد تعاقب آیادی ۲۲۳
- ۲- ابراء در مورد کفالت ۲۳۲
- ۳- ابراء در مورد ضمان ۲۳۴
- ۳-۱. انواع ضمان ۲۳۵
- ۳-۲. ضمان زنجیره ای ۲۴۱
- ۳-۳. اجتماع چند ضامن ۲۴۲
- فصل دوم: احکام ابراء ۲۴۴

گفتار اول: احکام تکلیفی و وضعی ابراء.....	۲۴۴
۱- حکم تکلیفی ابراء.....	۲۴۴
۲- احکام وضعی ابراء.....	۲۵۰
گفتار دوم: لزوم ابراء و عدم خیار در آن.....	۲۵۰
۱- لزوم ابراء.....	۲۵۰
دلیل اول: اصل لزوم.....	۲۵۱
دلیل دوم: منافات جواز با حقیقت ابراء.....	۲۵۱
دلیل سوم: سیره و ارتکاز عقلایی.....	۲۵۱
دلیل چهارم: اجماع.....	۲۵۲
۲- صحیح نبودن قرار خیار در ابراء.....	۲۵۲
گفتار سوم: ابراء فاسد.....	۲۵۶
۱- بی اثر بودن ابراء فاسد.....	۲۵۶
۲- افساد ابراء فاسد.....	۲۵۶
۳- شرط ابراء در عقد فاسد.....	۲۵۹
گفتار چهارم: ابراء و دعاوی.....	۲۶۱
۱- شفاعت حاکم (قاضی) در ابراء.....	۲۶۱
۲- ادعای ابراء از طرف منکر.....	۲۷۰
۳- ابراء بعد از سوگند منکر.....	۲۷۲
۴- رجوع شاهدان بعد از ابراء.....	۲۷۵
۵- سر بیان ابراء منکر از سوگند به اصل دعوا.....	۲۷۶
گفتار پنجم: وکالت در ابراء.....	۲۷۸
۱- صحّت وکالت در ابراء.....	۲۷۸
۲- وکالت به بدهکار در ابراء خودش.....	۲۸۲
۳- شمول وکالت مطلق در ابراء نسبت به بدهی وکیل.....	۲۸۳
۴- وکالت به مضمون عنه در ابراء ضامن و بالعکس.....	۲۸۶
گفتار ششم: قاعدهی «ابراء مالم یجب».....	۲۸۷
۱- قاعدهی «ابراء مالم یجب» از منظر فقه.....	۲۸۷

- ۲- مصادیق «ابراء مالم یجب» در فقه ۲۹۵
- ۲-۱. ابراء ضمان معاوضه ای قبل از تلف شدن مال ۲۹۵
- ۲-۲. ابراء ضمان غرامت قبل از تلف عین ۲۹۶
- ۲-۳. ابراء مضمون عنه توسط ضامن قبل از پرداخت بدهی به مالک ۳۰۳
- ۲-۴. ابراء پزشک و دامپزشک قبل از درمان ۳۰۶
- ۲-۵. ابراء معلّم قبل از تعلیم ۳۱۷
- ۳- قاعده‌ی «ابراء مالم یجب» از منظر حقوق موضوعه ۳۱۸
- گفتار هفتم: ابراء فضولی ۳۲۰

خاتمه ۳۲۷

فهرست تفصیلی منابع ۳۲۹